

Arhitectură populară păstrată în situ, pe Văile Argeşelului, Vâlsanului şi Doamnei, specifică secolului al XIX-lea.

Călin Florin Gerard

Cuvinte cheie: arhitectură populară, Argeş, tipologia locuinţei

Abstract

This study represents a brief overview of folk architecture preserved in situ in the Arges northern county. The ethnographical research conducted in the valey rivers Argesel, Valsan and Doamnei have highlighted that the three valleys is best preserved folk architecture. Peasant dwelling typology is varied: we find the house in simple forms, unicellular, but we find houses with developed plain. It is very interesting that in Arges county we can reconstruct, with existent models, all typology of the peasant household.

Forţa şi specificitatea culturii noastre populare provine, desigur, din firea şi natura poporului român, ce constituie o entitate suficient de particulară în contextul european. În acelaşi timp, trebuie să nu se piardă din vedere apartenenţa ei la sud-estul european, zonă etnografică de puternică expresivitate, precum şi unele afinităţi certe cu lumea central-europeană.

O cultură „minoră” oferă omului apropierea de natură, de condiţia sa originală, iar arhitectura populară ilustrează, elocvent, intimitatea acestei legături. Sunt puţine manifestările de arhitectură care pot egala arhitectura populară românească în organicitatea concepţiei constructive, care întruneşte funcţionalul şi esteticul în exprimări care, deşi urmează legile generale ale artei de a construi, manifestă o extraordinară varietate.

Tipologia construcţiilor populare pare să fi fost determinată de trei factori majori:

- constrângerile programului, adică situl, activitatea economică, diferenţierile economice şi sociale; convenienţele sociale; mijloacele de execuţie;
- componentele arhitecturale, adică concepţia planimetrică, volumetria generală;
- procedeele de construcţie, adică materialele şi tehnicile¹.

„A combina diferite forme şi elemente care compun întregul monument arhitectural, a le distribui într-o măsură justă, păstrând fiecareia rolul şi importanţa ce i se cuvine şi a alcătui din împreunarea lor un tot armonic, a le face să concureze toate, fără precădere, spre acelaşi ţel, să vorbească sufletului aceeaşi limbă, să producă aceeaşi impresiune voită mai denainte este, desigur o însuşire de artist, este

¹ Arh. Gheorghe Pătraşcu, *Arhitectura şi tehnica populară*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1984, p. 9.

a realiza o adevărată operă de artă, chiar dacă imperfecțiunile și naivitatea execuției ar trăda inexperiența și lipsa de abilitate”².

Gheorghe M. Cantacuzino vedea în arhitectura românească *armonia*, subliniind că, întotdeauna, esențialul conchide cu armonia. La prietenul lui, Paul Emil Miclescu, *seninătatea* reprezintă norma arhitecturii românești. Pentru Constantin Joja, cel care are meritul de a fi relevat valoarea arhitecturii urbane din România, elementul major îl constituie *registrul de umbră din arhitectura țărănească* și registrul reflex din arhitectura urbană. Academicianul Octav Doicescu interpretează compoziția casei românești, comparativ cu realizările din arhitectura europeană și e frământat de relația *tradiție – înnoire*. Sebastian Moraru vede o legătură între cimilituri-case, colinde-case, basme-case și aduce în discuție *casa-idee* – casa ce durează dincolo de casa reală, supusă procesului de degradare și risipire în timp. Anghel Marcu vede în arhitectura românească *o arhitectură a soarelui*, făcând referiri la orientarea optimă a casei populare. Pentru Günther Schuller, arhitectul sas, câștigător al premiului Herder, în 1983, caracteristica principală era *continuarea firească de la o epocă la alta*, fără modificări substanțiale de volum, proporții, siluete ori cromatică. Doamna arhitect Silvia Păun spunea, despre arhitectura românească, că este *înscrisă în ritmurile naturii*, este marcată de matrice primordiale abstracte-geometrice și respectă proporția de aur, este o arhitectură deschisă și, la scara smereniei omului, reflectă un acord ideal întreg volum, materiale și arhitectură, este unitară în diversitatea ei. Florea Stănculescu, autor a numeroase studii de arhitectură populară, găsește o formulare inedită pentru prispă: „Fără prispă o casă este fără suflet”³. Arhitecta Henrieta Delavrancea-Gibory mărturisea că păstrează în sufletul său, casele de la țară și cele de pe malul mării, iar, despre arhitectura românească, spunea că „începe cu coliba și evoluează lent, pe nesimțite, trecând prin afănări proprii și influențe indopersane, bizantine, venețiene... tot e una și un singur tot”⁴.

Astfel de formulări, ale unor arhitecți celebri, au menirea de a contura, în mintea cititorului, imagini și înțelesuri ale arhitecturii țărănești.

Casa țăranului român are câte ceva din fiecare atribut enumerat: cum ar fi casa fără prispă sau sală? nu ar fi așa frumoasă – arhitectural vorbind; nu ar exista spațiul prin care țăranul comunică cu exteriorul, legătura cu bătaura, cu lumea înconjurătoare; unde ar mai sta să privească în jur și să se gândească la ce a făcut și ce mai are de făcut? Casa este înscrisă în ritmurile naturii, și parcă vorbește cu natura, este construită, în totalitate, din materiale luate direct din natură, și merge pe aceleași forme aidoma reliefului: la munte, e mai înaltă, la câmpie, e joasă, în zona deluroasă, păstrează un echilibru al proporțiilor, ceea ce o face să pară crescută din natură, cum că acolo este locul ei. Îmbrăcată într-o haină albă, casa, cu

² Arh. Ion Mincu, *Motto* în „Arhitect. Periodic de arhitectură și arte vizuale”, anul 2, nr. 2(7)/1991, p. 1.

³ Arh. Adrian Mahu, *Cuvânt de întâmpinare* în Silvia Păun, *România. Valoarea arhitecturii autohtone*, Editura Per Omnes Artes, București, 2003, p. 6.

⁴ *Convorbiri cu arhitect Henrieta Delavrancea-Gibory*, interviu realizat de arh. Ileana Murgescu, în „Arhitectura”, anul XXXVIII, nr. 3/1980, p. 28.

armonia, echilibrul, sobrietatea și simplitatea sa, are ceva și din lumina solară. Albul amplifică tot ce este culoare și estompează tot ce trebuie să fie tăcut. El exaltă structurile, potențează elementele purtătoare ale casei, făcând, în același timp, mai ușoară povara aparentă a efortului lor. Tăietura unui detaliu, arcuirea unei grinzi, culoarea unui chenar, toate se exprimă, mai direct și mai limpede, cu ajutorul albului: lemnul din stâlpi este parcă mai ușor, cadențele streșinii sunt mai adânci, stucaturile tencuielii sunt mai vaporose, iar florile parapetelor și amănuntele lemnului crestă sunt mai bogate. Substanța casei devine mai densă, materia se înviează, își sporește comunicativitatea arhitecturală⁵.

De-a lungul istoriei, românii și-au dezvoltat o arhitectură proprie, influențată de condițiile geografice, etnice și climatice și, nu în ultimul rând, influențate de evenimentele istorice care s-au succedat pe aceste meleaguri.

Arhitectura tradițională românească și-a câștigat dreptul de a fi așezată în rândul realizărilor culturale de valoare universală. Astfel, în nordul județului Argeș, o să întâlnim construcții și motive tradiționale, specifice zonelor montane, în general, dar și o arhitectură populară, în special, pe care o găsim doar în imediata vecinătate a piscurilor argeșene.

Există anumite linii de demarcație stilistică care deosebesc arhitectura nord-argeșeană de alte zone din Țara Românească, Transilvania și Moldova și vorbim aici de ornamentație sau de anumite elemente de construcție.

Referirile vizând arhitectura populară românească se fac, mai ales, la epoca sa de maturitate, considerată ca atingând apogeul expresivității între a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și sfârșitul secolului al XIX-lea.

În urma cercetărilor etnografice întreprinse în zona de nord a județului Argeș au fost identificate cca 250 de locuințe și cca 50 de anexe gospodărești care se înscriu în tiparele arhitecturii populare din secolul al XIX-lea.

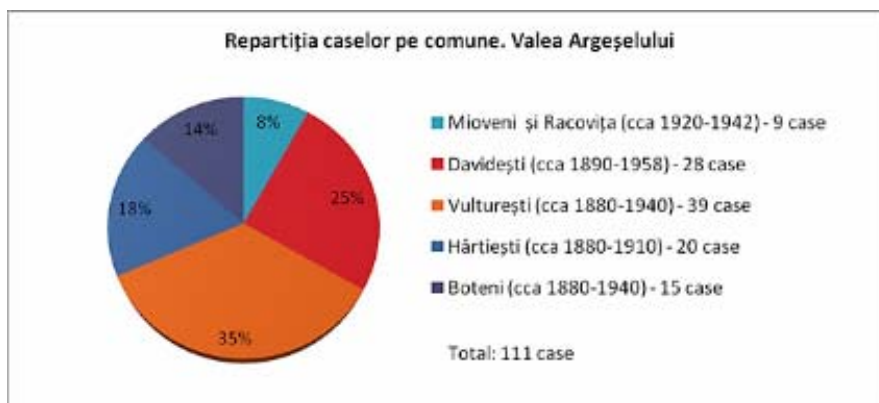
Arhitectura specifică zonei Valea Argeșului (Mușcel) este reprezentată de *casa înaltă cu sală*. Planul casei este dezvoltat în lungime pe teren, fie plat, fie în pantă. Casa este clădită pe un soclu înalt din piatră sau cărămidă, scara închisă de zidărie, sală la etaj, unde găsim două camere, fie cu intrări separate din sală, un hol central (tindă caldă⁶) și camerele situate în stânga, respectiv dreapta holului. Parterul era destinat pînii, cu intrarea, în general, pe fațada principală a casei. Polata, construită în prelungirea șarpantei casei, reprezintă, de asemenea, un spațiu util pentru adăpostirea diverselor instrumente de lucru în gospodărie și la câmp. Circa 70% din locuințe beneficiază de această construcție, ca o adăugire ulterioară ridicării casei. Gospodăria este întregită de *fânarul cu sân* - așezat pe grajd, de cele mai multe ori, cu un volum mai mare decât al casei, pentru a satisface nevoile economice, *povarnă* din piatră - pentru familiile înstărite - căci valea Argeșului reprezintă o zonă pomicolă importantă în Argeș, *magazia* pentru alimente, *cocina*, *cotețul păsărilor*, *afumătoarea*.

Tipurile de case întâlnite pe Argeșel sunt următoarele:

⁵ Sebastian Moraru, *Aceste case țărănești*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1986, p. 69-74.

⁶ Majoritatea caselor au sobă în partea din spate a holului.

- casa monocelulară;
- casa joasă, numai cu parter;
- casă joasă, cu pimniță semi-îngropată;
- casa înaltă mușceleană (casa cu două caturi). Aici, se disting variantele:
 - casa cu sală la fațada principală;
 - casă cu două săli;
 - casă cu sală parțială. Și în rândul acestor trei variante, găsim mici variații ale formelor și volumelor, care vor fi prezentate în imagini și descrieri.

Pentru zona Valea Vâlsanului (Argeș), au fost identificate cca 50 de locuințe care se înscriu în arhitectura specifică zonei, reprezentată, în secolul al XIX-lea, de *casa înaltă cu foișor*. Și aici, construcțiile pot fi grupate în mai multe categorii:

- casa cu prispă la fațada principală;
- casa cu sală pe două laturi;
- casa cu sală pe două laturi și foișor;
- casa cu sală și foișor (casa înaltă cu foișor);
- casa cu sală parțială;
- casa cu două săli;
- casa cu influențe urbane.

Casa înaltă cu foișor este clădită pe soclu dezvoltat, de piatră și cărămidă, și constituie una din cele mai bune realizări ale meșterilor de case țărănești din regiune. Acest tip de casă prezintă, uneori, un element nou, „sală”, adică prispă înaltă și închisă cu pălmar, care se supra-lărgeste, în zona centrală, formând foișorul. El reprezintă un exemplu demonstrativ de continuitate a conceptului de arhitectură deschisă, din neolitic și până în prezent⁷. Așadar, timp de șase milenii, foișorul apare la locuințele din arealul românesc. El reprezintă o caracteristică proprie arhitecturii autohtone, din toate etapele și zonele României, mai ales pe

⁷ Cf. locuința neolitică de suprafață de la Vădastra-Oltenia, descoperită în anul 1969, de arheologul Corneliu N. Mateescu, unde găsim foișorul precedând camera mare și camera mică. Același foișor în regăsim și la casele Glogovenilor, tot în Oltenia.

tema locuirii, de la casa țărănească și până la palatul domnesc⁸. Foișorul este prezent și în Muntenia, de la locuința geto-dacă descoperită la Bucșani-Dâmbovița, la conacul boieresc din secolele XVI - XX-lea, dar și la casa țărănească și reședință contemporană.

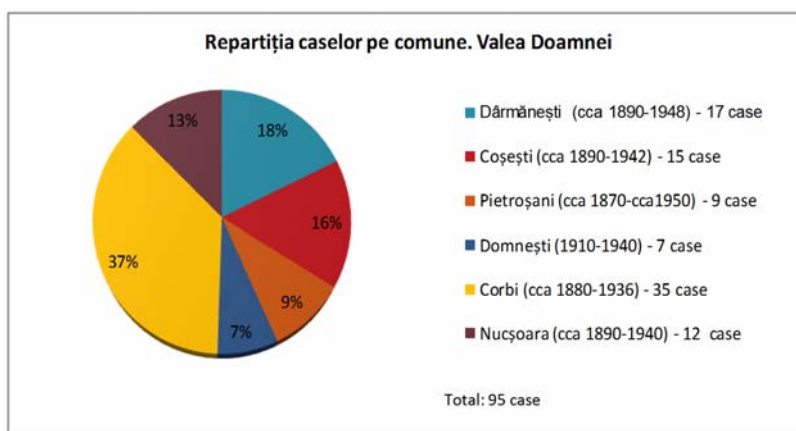
Sub aspect tipologic, Valea Râului Doamnei se încadrează în categoria satelor răsfirate, cu o rețea întinsă de ulițe de-a lungul cărora se află gospodăriile separate de grădini cu pomi fructiferi sau zarzavaturi. Satele se aliniază de-a lungul văilor și drumurilor, căpătând aspectul de tip stradal. Casele răzlețe, situate pe dealuri, pe ulițe secundare se grupează spre vatra satului care este de obicei drumul județean.

O gospodărie este alcătuită din casă, curtea cu acareturi, grădina din sat și pământul de la câmp. Gospodăria este o unitate de producție economică (agricolă, pastorală, meșteșugărească), dar și o formă de cultură în sensul restrâns al cuvântului. Elementele gospodăriei satești ilustrează nu doar nivelul de viață economică, ci și gradul de cultură populară.

Fiind sate de deal, unde locuitorii practică aproape în egală măsură lucrarea pământului și creșterea animalelor, gospodăriile sunt de tip agro-pastoral, iar după modul de organizare, sunt gospodării având curți aglomerate pe laturi neregulate. În jurul casei este bătătura înconjurată cu gard din ulucă de fag, dincolo de care se află grădinița cu flori și zarzavaturi, iar ceva mai la distanță, grajdul și oborul pentru animale. În ultima vreme, la confecționarea gardului - îndeosebi partea dinspre drum - se folosesc fierul sau piatra în combinație cu lemnul (zid de piatră cu stâlpi între care, pe lați de lemn, se bate uluca tăiată la dimensiuni mai mici).

Pentru zona Valea Doamnei au fost identificate cca 100 gospodării.

⁸ În *D.R.H.*, întâlnim cuvântul, pentru prima oară, într-un document emis de Neagoe Basarab în anul 1518, și scris de diacul Florea „în minunatul foișor la Piteștilor”, vol. II, 1501-1525, doc. 166.

Remarcăm încă de la început tipul mușcelean de arhitectură al caselor vechi, cu variante determinate de plan și de elevație. Locuințele sătenilor de pe Valea Râului Doamnei au uneori stâlpii cu flori săpate cu cuțitul, ori arse cu fierul și împodobite ori încondeiate și zugrăvite și cu uși bine încheiate. Locuințele țărănești construite pe temelii supraînălțate de piatră prezintă, la fațada principală, o sală, iar în partea posterioară, un celar cu rol de depozit pentru produse agricole.

Specificitatea locuințelor, edificate în sec. al XIX-lea și începutul sec. XX, constă în dispunerea la nivel superior a spațiilor destinate locuirii, iar la nivelul inferior, a spațiului pentru depozitarea produselor agricole și pomicole. Acordul cu natura, frumusețea proporțiilor, volumele, decorațiunile, varietatea modelelor și prezența în număr mare a caselor sunt remarcabile, ceea ce fac din locuințele și anexele gospodăriilor din acest areal veritabile monumente de arhitectură populară. Studiul în detaliu al arhitecturii locale, existente în teren, a constatat că, în decurs de un veac, au coexistat următoarele tipuri de case:

- casa joasă, fără pivniță, construită din bârne și acoperită cu șită. Ea era structurată pe două camere, cu sală în față. Casa era construită pe o temelie din bolovani și cărămidă, cu pereții tencuiți pe dinăuntru, uneori și pe dinafară. Tavanul din scândură (podină) era așezat pe grinzi aparente, decorate cu creștături și înflorituri. Prima cameră, numită și „iatac”, era mai mică decât cealaltă, care purta denumirea de „casa mare”. Acest tip de casă a existat până la mijlocul veacului al XIX-lea, după care a început înlocuirea lui cu alte tipuri de case, mai înalte și mai spațioase;
- casa cu foișor apare după anul 1800, și aparține familiilor de moșneni mai înstăriți, preoți, diaconi și diverși slujbași. Ea era mult înălțată față de nivelul solului, având dedesubt pivnița cu gârlici. Zidurile erau groase, din cărămidă și bolovani, în special zidurile pivniței. Acoperișul masiv avea streșini mult coborâte. Compartimentarea era identică cu a casei analizate anterior, la care se adaugă foișorul din fața ușii. Acesta era împrejmuț cu zid sau scânduri, iar acoperișul era susținut de stâlpi groși din lemn, împodobiți cu diferite creștături sau sculpturi. Din curte se urca în foișor pe o scară de grinzi încastrate în zidărie. Pe timpul verii, în foișor se amenaja patul;

- casa cu trei camere apare tot după anul 1800, fiind specifică doar familiilor înstărite. Este construită din cărămidă și acoperită cu șită, având dedesubt o pivniță spațioasă cu ziduri masive și ferestre crenelate. La intrarea în pivniță se află gârliciul. Două din camere au intrarea direct în sală, în timp ce a treia, aflată în spate, servește drept bucătărie, intrarea făcându-se din afară, pe o scară acoperită, din spatele casei. Bucătăria comunică cu una din camere, care servește ca sufragerie și dormitor. Aceste case aveau la etaj și grup sanitar. Urcarea în sala din față se făcea pe o scară interioară, din grinzi de lemn încastrate în zidărie. La intrarea din curte exista o ușă mare, prin care se pătrundea mai întâi în tindă, de aici urcându-se spre sală. În sală se afla un pat necesar pe timp de vară (sala era foarte spațioasă);

- casa înaltă, cu sală în față, este reprezentativă pentru familiile de stare mijlocie. Ea apare către mijlocul veacului al XIX-lea, fiind foarte frecventă la sfârșitul secolului trecut. Construită din cărămidă cu bolovani, casa se înalță pe o pivniță cu gârlici, fiind structurată pe două camere și o sală deschisă pe toată lungimea fațadei, prevăzută cu balustradă din zidărie sau scândură, susținută de stâlpi bogat ornamentați, în sală este instalat nelipsitul pat de vară. Urcarea în sală se face pe o scară interioară din grinzi de lemn încastrate în zid. La intrarea din curte există o ușă care permite accesul în tindă și în sală. Din sală se intră separat în fiecare cameră.

Menționăm că la casele mici, scara este exterioară. Urcarea și coborârea de la etaj fiind destul de anevoioasă, pentru bătrâni și copii, mulți săteni și-au prelungit casa cu una-două camere la parter, cele de la etaj rămânând aproape nefolosite. Acoperișul din șită completează imaginea casei cu sală, locuința cu frecvență mare în arhitectura locală a Văii. Se impune precizarea că, până nu demult, aproape toate casele aveau „cucă” în pod (coșurile de fum ieșeau direct în podul casei, fără a fi scoase afară, fumul servind atât la întărirea lemnăriei acoperișului, cât și la afumatul cărnii).

În perioada 1890-1920, apare tipul de casă cu scară mică, închisă de un pălmar din lemn, netencuit și spațiu deschis sub sală, la fațada principală, unde era și intrarea în pivniță. Caracteristică pentru această perioadă este și casa fără pivniță, cu sală parțială și pălmarul din lemn. Ambele variante de case aveau două camere și o tindă.

Tipul vechi de casă, construit în prima jumătate a secolului al XIX-lea, cuprindea numai două camere care comunicau între ele, cu sală în față, deschisă sau cu balustradă și o scară pentru accesul din curte. Casa era joasă și avea temelia din bolovani de râu, uneori și cărămidă. Pereții, din bârne rotunde, încheiate, la colțuri, în *cheotoare rotundă*, erau tencuiți pe interior și, uneori, la exterior. Tavanul, din scânduri, era așezat pe grinzi aparente, decorate cu creștături.

Casele fiind joase, nu aveau pivniță, de aceea, în multe cazuri, în partea din spate, prin prelungirea acoperișului și închiderea spațiului se forma o încăpăre - polata/celarul - folosită drept cămară.

Acest tip de casă a fost construit până spre sfârșitul secolului al XIX-lea, ulterior, fiind

înlocuit cu un model de casă mai înaltă.

Cele trei văi reprezintă zona cea mai conservatoare din județul Argeș, din punct de vedere al arhitecturii populare. Întâlnim aici, toate tipurile de casă țărănească, de la cea monocelulară, până la cea cu etaj și influență urbană. Alături de acestea trebuie să amintim de existența conacelor boierești și de culele oltenești.

Reprezentativă pentru zona studiată este casa înaltă în varianta mușceleană, casă cu vădite influențe economice, adaptată la ocupațiile de pomicultor și viticultor. Ea mai este numită și casa podgoreanului.

Casa Stoica Victoria (n. 2 august 1920), Davidești, construită de bunicul dinspre mamă. Datată cca 1860-1870, locuința, situată pe un teren în pantă, pe o uliță retrasă de la șosea, este realizată din vârghele scurte prinse-n montanți verticali, cercuită cu nuiiele de alun, apoi tencuită și văruiată în alb. Are sală la fațada principală, susținută de patru stâlpi dispuși asimetric și două camere cu intrări separate. Beciul, dispus sub camera de la drum, are intrarea situată pe latura mică. Acoperișul, în patru ape, cu colțurile rotunjite, are învelitoarea din șită măruntă și o cucă de aerisire pe partea din față.

Casa Mița, Lucieni-Hârtiești, datată 1900. Casa este așezată pe soclu înalt, dezvoltată în lungime, pe teren denivelat, cu două încăperi și sală la fațada principală, cu patru goluri și pălmar de zid. Pimnița, cu intrarea din fațada laterală, este dispusă sub camera de la drum. Sub sală, este amenajat cotețul pentru păsări. Acoperișul, în patru ape, are învelitoare din șiță, coama scurtă și țepușe, adesea lucrate artistic, care străjuiesc acoperișul, având rol protector și decorativ.

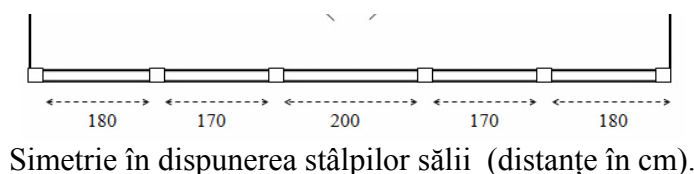
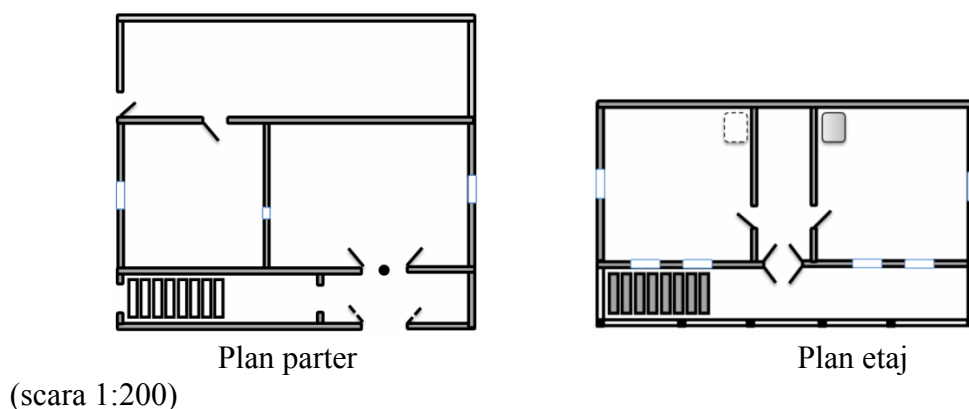

Casa Miloșu Paul, Davidești, datată la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Casa, construită la sfârșitul secolului al XIX-lea, a aparținut unei familii înstărite de țărani, care a avut contact cu lumea urbană. Planul dreptunghiular, de dimensiuni 9 x 5 m, este organizat pe două niveluri: parterul, care adăpostea pimnița cu două încăperi și etajul cu două camere de locuit, tinda centrală și sală la fațadă. Atât parterul cât și etajul sunt construite din cărămidă: parterul la două rânduri, iar etajul la un rând.

Intrarea în pimniță este plasată pe fațada principală, cu acces de la nivelul de călcare, cu două rânduri de uși: primul - în zăbrele și al doilea din blaturi masive

care se închid pe un pop central, demontabil. La interior, pînă este tencuită integral. Pardoseala este din pământ, iar tavanul, cu rol de susținere a etajului, este construit din grinzi masive (*urși*) de stejar, dispuse pe lățimea casei, și scândură bătură peste grinzi. Pe peretele opus intrării în pînă găsim două fride, dispuse simetric față de pereții laterali. Iluminarea era asigurată de o fereastră de mici dimensiuni. În timp, cea de-a doua încăpere a pînăi a fost transformată în cameră de locuit, primind o intrare separată, din exterior. Pe peretele comun, ușa de acces a fost zidită, lăsându-se numai un geam. Spațiul de sub scară are, de asemenea, rol de depozitare pentru diferite unelte și obiecte gospodărești. Grosimea zidurilor variază între 40 și 60 cm.

Scara, din bârne masive de stejar, este închisă de zidăria soclului, fiind astfel protejată de intemperii.

Sala, dispusă pe toată fațada, are parapetul din zid, lucrat în continuarea soclului, ceea ce conferă masivitate construcției. Stâlpii sălii formează cinci goluri și sunt decorați cu capiteli lucrate în paintă care formează cinci arce cu deschidere mare.

Holul (3,77 x 1,40 m) este dispus central, cu intrări, în stânga și în dreapta, în cele două camere. De dimensiuni 3,65 x 3,77 m, camerele erau prevăzute cu sobe cu olane (se mai păstrează doar una) dispuse pe colțul, din spate, comun cu holul și câte două rânduri de ferestre înalte: pe fațadă și, respectiv, câte o fereastră pe laterale, lucrate cu arcade - la interior - și prevăzute cu giurgiuvele.

În partea din spate, casa mai primește o polată, prin prelungirea șarpantei, creându-se astfel spațiul destinat cămării, cumva o compensare a transformării pînăi în cameră.

Cornișa este profilată, iar acoperișul, în patru ape, cu colțurile rotunjite, păstrează învelitoarea din șită de brad.

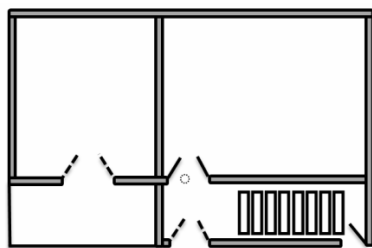
Tâmplăria din lemn de stejar și brad, și elementele de feronerie se păstrează în forma originală.

Întreaga casă este decorată, la exterior, cu registre geometrice în relief sau relief negativ după o anumită simetrie: fiecărui gol al sălii îi corespunde, pe parapet, câte un registru decorativ; cornișa profilată, cu linii orizontale, are drept corespondent un brâu stucat, așezat la baza stâlpilor; un registru de romburi decorează partea de sus a arcadelor și un alt registru, asemănător, îmbracă partea superioară a ferestrelor, iar fiecare fereastră are chenare în tencuială. Aceste elemente oferă echilibru și armonie construcției.

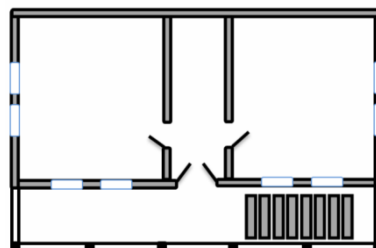

Casa Oisim Olteanu, datată în stucatură - 1918, Voroveni, pe o uliță retrasă mult de la șosea, la poalele dealului. Până de curând, era ultima casă, la marginea pădurii.

Casa - cu plan dezvoltat, cu sală largă, camere generoase la etaj și două pimițe la parter, construită pe un teren în pantă, cu fațada principală spre vest – ne oferă o vedere panoramică asupra văii Argeșelului, și impresionează prin bogăția decorației în stucatură.

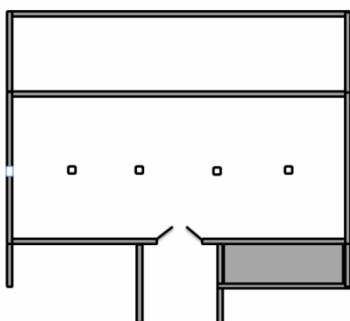
Plan parter, cu două pimițe

Plan etaj (scara 1:200)

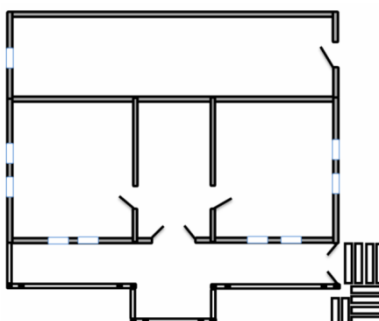

Casa Pățitu Aurel, în Brădet, datată 1930, cu soclu înalt din zidărie uscată și foișor central.

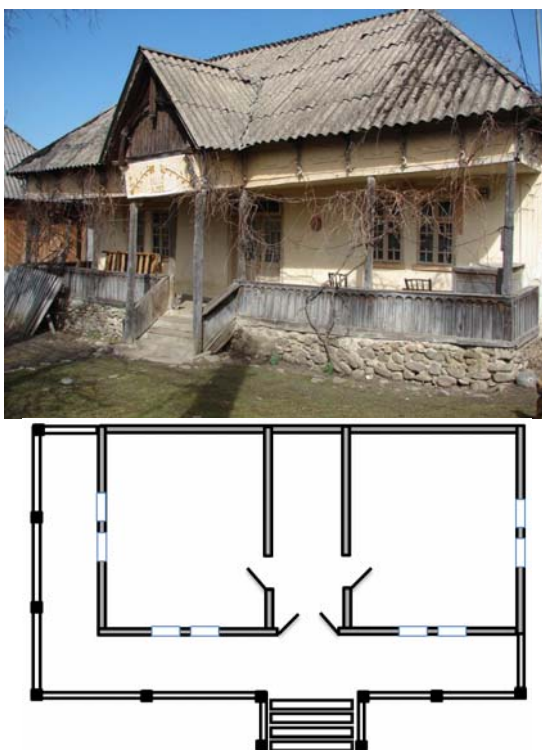

Plan pîmniță

(scara 1:200)

Plan parter

Casa Pandelică Neculae, Valea Faurului, Mușătești, datată 1923. Plan casă (scara 1:200)

Casă cu sală pe două laturi, foișor în ax și „război” cu panouri decorative stucate, despărțite de consolete traforate. Are două camere cu intrări separate din tinda centrală. Pe frontonul foișorului, stilizat, observăm *pomul vieții*.

Bibliografie

- Cercetare etnografică pe Văile Argeșelului, Vâlsanului și Doamnei;
- *Documenta Romaniae Historica*, B. Țara Românească, vol. II, 1501-1525, Editura R.S.R., București, 1972;
- Moraru, Sebastian, *Aceste case țărănești*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1986;
- Pătrașcu, Gheorghe, *Arhitectura și tehnica populară*, Editura Tehnică, București, 1984;
- Păun, Silvia, *România. Valoarea arhitecturii autohtone*, Editura Per Omnes Artes, București, 2003;
- *Convorbiri cu arhitect Henrieta Delavrancea-Gibory*, interviu realizat de arh. Ileana Murgescu, în revista „Arhitectura”, anul XXXVIII, nr. 3/1980;
- *Motto* de Ion Mincu, în „Arhitext. Periodic de arhitectură și arte vizuale”, anul 2, nr. 2(7)/1991.